

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi lukiokoulutuksen ja ammattillisen koulutuksen opiskelijoiden koulu- matkatuesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta 2001 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta (HE 9/2001 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä lakialoitteen laiksi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta (LA 53/2000 vp — Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 25 päivänä toukokuuta 2000.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- etuuspäällikkö Paula Viljanen, Kansaneläkelaitos
- lakimies Jyrki Juvonen, Opintotuen muutoksenhakulautakunta
- sivistystoimenjohtaja-rehtori Markku Väisänen, Kiimingin kunta
- varapuheenjohtaja Hildur Boldt, Finlands svenska skolungdomsförbund rf
- puheenjohtaja Reetta Kuosmanen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry
- puheenjohtaja Mika Mäkelä ja tiedotusvastavaa Tuomas Koivuniemi, Suomen Kauppaopiskelijain Liitto SKOL ry
- puheenjohtaja Niilo Mustonen, Suomen Lukiolaisten Liitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain viittaussäännökseen lisättäväksi säännös opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimivallasta tutkia lainvoimaisen koulumatkatukipäätöksen poistamista koskevat hakemukset. Lain muutoksenhakua koskeva säännös ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi Kan-

saneläkelaitoksen toimialan muiden etuuskäytännön muutoksenhakua koskevien säännösten kanssa.

Koulumatkatukeen oikeutettuja opiskelijoita koskevaan säännökseen ehdotetaan lisättäväksi säännös opiskelijan oikeudesta koulumatkatukeen silloin, kun hän on erityisen painavasta syystä kieltäytynyt koulutuksen järjestäjän osoittamasta maksuttomasta asuntolapaikasta. Lisäksi euro-järjestelmään siirtymisen vuoksi koulumatkatuen myöntämisen edellytyksiä ja

koulumatkatuen määrää koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että niissä viitattaisiin markkamäärän sijasta pelkkään määrään.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakialoite

Lakialoitteessa (LA 53/2000 vp) ehdotetaan, että koulumatkatuki myönnetään opiskelijalle, jonka yhdensuuntainen koulumatka on vähintään seitsemän kilometriä ja koulumatkan kustannukset ylittävät asetuksella säädettävän markkamäärän.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta esittää lakialoitteen hylkäämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että lakialoite (LA 53/2000 vp) hylätään.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kaarina Dromberg /kok
vpj. Jukka Gustafsson /sd
jäs. Tapio Karjalainen /sd
Tanja Karpela /kesk
Jyrki Katainen /kok
Inkeri Kerola /kesk

Margareta Pietikäinen /r
Osmo Puhakka /kesk
Leena Rauhala /skl
Säde Tahvanainen /sd
Irja Tulonen /kok
Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE

Perustelut*1. Koulumatkatuki*

Lukuvuoden 1997—1998 alusta voimaan tulleen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain mukaan yli 10 kilometrin päässä kotoa sijaitsevaa lukiota tai ammattikoulua käyvät opiskelijat saavat koulumatkakuluihinsa tukea, jonka omavastuuosuus on pääsääntöisesti 250 markkaa kuukaudessa. Opintotukena maksettavan koulumatkakustannusten korvaamisen ehtona oleva 10 kilometrin vähimmäismatka aiheuttaa tilanteen, jossa oman kunnan lukiossa tai ammattikoulussa opiskeleminen tulee kalliimmaksi kuin naapurikunnan lukiossa tai ammattikoulussa. Monissa kaupunkien naapurikunnissa iso osa opiskelijoista, jotka ovat valinneet opintopaikakseen oman paikkakuntansa lukion tai ammattikoulun kokevat tilanteen epäoikeudenmukaisena. Nämä oppilaat joutuvat maksamaan pääsääntöisesti koulumatkansa ja mahdolliset muut matkat lähimpään kaupunkiin itse. Kaupunkikoulun valinneet saavat sen sijaan 250 markan seutulipullaan ajaa rajattomasti koulumatkojen ohella muitakin henkilökohtaisia matkoja.

Nykyinen koulumatkaetus houkuttaa osaltaan nuoria valitsemaan kaupunkikeskuksen koulun. Koulutuspoliittisesti ja taloudellisesti

on järkevää, että opiskelijaksi hakeutuminen perustuu eri oppilaitosten tarjoamien sisällöllisten ja toiminnallisten mahdollisuuksien vertailuun eikä opintososiaalisilla eduilla spekulointiin. Katsomme, että oppilaita tulee pikemminkin kannustaa valitsemaan ensisijaisesti oppilaiden oman kotipaikkakunnan oppilaitos.

2. Koulumatkan pituus

Noin 33 000 lukiolaista ja ammattikoululaista saa koulumatkatukea. Yhtä oppilasta kohden kustannukset ovat noin 350 markkaa kuukaudessa. Katsomme, että tukirajan asettaminen seitsemään kilometriin (kohtuullisen pyörämatkan päähän) ei lisää huomattavasti kustannuksia valtiolle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutoin muuttamattomana paitsi 3 § muutettuna lakialoitteen 53/2000 vp mukaisesti (Vastalauseeseen muutosehdotus) ja

että lisäksi hyväksytään yksi vastalauseeseen mukainen lausuma (Vastalauseeseen lausumaehdotus) seuraavasti:

Vastalauseeseen muutosehdotus

3 §

Koulumatkatuen myöntämisen edellytykset

Koulumatkatuki myönnetään opiskelijalle, jonka yhdensuuntainen koulumatka on vähintään *seitsemän* kilometriä ja koulumatkan kus-

tannukset ylittävät asetuksella säädettävän määrän.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin selvittääkseen koulumatkatukeen liittyvät ongelmat koskien ns. lähilukioita.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2001

Inkeri Kerola /kesk
Osmo Puhakka /kesk
Leena Rauhala /skl